

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

3. An inviris parentibus matrimonium itire filiis liceat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

mo capite, excipiat casus læsæ Majestatis divinæ per hæretum, vel humanæ per conspirationem adversus Principem; cùm sint delicta minus frequentia, super sedeamus nunc dicere, & scribentibus de hoc Argumento, libentes relinquamus. *Leges Azor. p. 2. lib. 2. cap. 2. quest. 13. & deinceps Navarr. lib. 1. c. 12. alioque.*

15. Quid, si Princeps det liberam facultatem occidendi proscriptos à patria, licetne filius patrem occidere poterit?

Respondeo: Nonnulli Iuriconsulti posse contendunt Ita Bartol. in l. si adulter. §. libero ff. de adulter. cum in instit. de actionibus, §. Rursus, n. 2. apud Dicastill. mox citandum, tum quia filius debet alimenta negare Patri proscripto; ergo & poterit occidere: tum quia sicubi adsunt leges, ut qui proscriptos occiderit, certam mercedem consequatur: à cuius consecutione non excluduntur filij.

16. Sed profecto pro hac sententia nec ego, nec Covarr. de Mat. c. 7. §. n. 5. Dejus, in cap. 5. qua. Eccl. num. 4. de cons. alique, suffragium dabimus: quia id graviter, atque adeo mortaliter repugnat cum charitate, & pietate, quæ filius debet patri amplecti: lege Dianam p. 8. r. 7. ref. 42. & Iulium Clarum apud Dicastillum mox citandum; leges verò illæ, quæ filium non excipiebant, merito jam del. n. re, quia impiæ sunt: ut & impiet efficit, denegare alimenta patri proscripto. *Leges Layman. l. 5. sect. 5. r. 3. p. 3. c. 2. num. 2. & lege item quæ mox dicemus §. 6. qui hanc nostram sententiam extendit etiam ad parentes respectu filij, & ad uxorem respectu mariti, &c. Quod si pater sumeret animam contra Patriam, vel Principem, vel sit, ut loquimur, captivus violatores, quem alicubi numerari audio inter rebelles primi capitis, utpote admodum Reipub. ac Principi nocentem; prohibeo quidem filium, ne patris alimenta ministret, id enim quid negativum est: At positivè interficere præcipere non audeo: quærat alia via, quæ illud Communitatis publicum malum averti possit. Quid, si pater nullâ vi possit ab armis contra patriam averti? occidatur, inquit Dicastillus, l. 2. de inst. r. 1. d. 10. dub. 1. num. 13. propter bonum universale Rep.*

17. Quod denique, contra reverentiam filialem peccaret filius, si recognoscere, ut notat Azor. p. 2. lib. 2. c. 2. §. 10. ex contemptu nollet patrem, ob ejus paupertatem: At si non ex contemptu, sed ad vitandum aliquod incommodum, aut erubesc. entiam, certè, quia non esset injuria directa in patrem, à mortali culpa (sic puto) esset excusandus.

Obedientia.

18. Superest obedientia, quæ parentibus debetur. Primo in iis, quæ spectant ad bonos mores. Quare præcipienti patri, ne filius scortetur; ne ludis prohibitis vacet, ne noxias familiaritates foveat; si is minus obediat, mortale peccatum committet: ex Sancto Thoma 2. 2. q. 104. art. 5. speciatim in confessione declarandum. Ita Arag. 2. 2. quest. 62. art. 3. d. 1. ad 2. Angelus v. Filius, n. 29. Præcipienti, inquam: nam si solum interposita fuerit, quamvis replicata admonitio: ipsa inobedientia mortalis non erit. Secundo, in iis, quæ parentibus obstringitur filius, quæ ad domus gubernationem pertinent: sub culpa gravi in rebus gravibus, præsertim, si accedat contemptus, vel pertinax obstinatio; sub veniali, in levibus.

19. Ex quo complexionem contra te sic instituam, Policrates: Si in iis, quæ ad familiæ gubernationem graviter pertinent, obligatur filius parentibus morem gerere: qua fronte tu deferere atque in exterarum nationes, contra eorundem replicata imperia, te conferre, ingratus audebis?

20. Ad hæc Policrates, qui egat, ut modò innui, ingenio, ac varietate loquendi promptus; præmissa non vulgari officiosorum verborum insinuatione, sic interrogat: Inquiri, Pater sapientissime, An peccet filius ætate jam grandior, causis instructus vehementibus, præ-

sertim ad solidam animæ suæ salutem pertinentibus, parentibus verò de familiæ nullum inferens detrimentum, si à domestica consuetudine, postulat ut fas est, à patre veni, quamvis minus impetrat, atque inquam, peccet si domo discedat? Non peccaturum, respondit Hierotheus: tunc enim filius, tam multa adiuncta congerat, quæ certa supponis, suum majus bonum (multoque magis, si de æterna agatur salute) ex quo patris sententiæ præponere legitime valet. Teneo igitur te, (substantia adolescens) teque pronuntio meis consiliis assensurum. Tu non ignoras; ego invitus (alium hic suspensum traxit Policrates) experior mores pervicaces meos non certè erga alios, in quorum gratiam liberalem me, atque verbanum ingenium habere animadvertit, ne teo qua sanguinis disunctione insolenti adversus Parentem meum Plutogenem. Sapissimè enim, data vel levissima occasione, in illum vehementer indignor, imò per meum gravissimum scelus) erubescit, sed ignoscere fateor) injuriis illum aggredi, atque oblatine la-cessere non dubito. Quæ turbatione familiæ, etiam inter edendum, etiam inter domesticos consanguineorum, familiarumque convivium; quæve malo exemplo tu, Pater, in universum ex vicinia norunt. Remedium tantis malis cum naviter exquirerem, dum cum ipso in eadem domo versar, invenire datum non est. Oppugnant naturæ semel, vel bis, te cum victoria opponis; sæpe, vel semper id moliaris occumbes. Quid ergo? Heu fugi, non jam crudeles, sed natales terras fuge litus amarum, an mihi etiam litus amarum? Domo exire juvat, reverentiam quam patri debeo, sic melius præne fecim: nihil convitiando absens, quam coram, semper in contumelias incidendo. Deinde, familiam nostram, quod Deo optimo acceptum referre grati debemus) ita patre, matre, germanoque fratre solertissimè ornata constat, ut nihil proflus detrimenti et mea absentia passura sit. Quamobrem ergo me crimine condemnas? præsertim cum ex hac professione, quamplura sperem exorare à Rege, ad splendorem familiæ nostræ ad amplificandas fortunas, ad sororum mearum nobiliora matrimonia conquiendæ. Hæc, & alia similia, ita diserte, & cogitate congestit adolescens, ut Hierotheus non modò illum ab omni proflus peccato vindicaverit, sed se futurum intercessorem apud Plutogenem, pro ejusmodi discessu, receperit. Tum consueta verborum urbanitate ultro, citroque habitata, cubiculo discessit ad patrem; qui exoratus tandem per Hierotheum, sub eundem ferè mensem, & quidem optimo eventu, ut deinde rescivimus, Policratem libens, volensque dimisit.

§. III. An invitis parentibus Maritimum invire filiis licet.

ET jam instabant Paschales Feriæ, atque ad præsentia peccata, sacræque synaxis suscipiendam confluebant in templum frequentes de more Fideles, cum Plutogenes Hierotheum convenit, precaturque, ut sacro illorum dierum tempore Aloysiam filiam à proposito nuptiarum illarum deterreret. Spondit is operam suam: nec multò post puella, amita, & consuetis pedissequis associata, arimæ labes depositura, ad Hierotheum suum, familiæque, à confessionibus, accessit; qui illam præveniens: secum inquit, antè breviter agam, quam peccata pascere aggrediari; quid scilicet in assumendo statui tibi liceat, vel congruat expositurus. Vix his auditis, præsensit Aloysia, quò tenderent ejusmodi verba, Et, o Pater, respondit, quam grātè antevertis desiderium meum, quo jam idem à te la-citari non multò antea proposueram? Neque enim apud parentes meos ex summo animo dixi, quod de illo juvene ad tuas aures fortè pervenit, sed potiùs, ut eos oscitantes ad modico, ac justo matrimonio collocandam, excitarem: me, inquam, annum jam vigesimum sextum agentem, nec à Deo impulsam (sic ipsi placet)

gativa, excessus in divitiis compensetur. *It in summa dicitur indonius (ait Bartolus, leg. cum ita, lib. 2. ff. de cond. & demonstrat. alique) qui imparis est conditionis cum altero conjuge: qualis certe est ille (inquirit) qui ignobilibus ortus parentibus, nec aliis ornamentis vita suffulvus, nobilissimam puellam eandem diuissimam sibi connubio sociari contendit. At enim verò, iuvenem illum tum magna ex parte esse ejusmodi notis affectum, non ego solus, non sola vicina, sed vniversa Civitas nimis, palam docet; & vti nam abique tuae familiae dedecore! nimis passim obloquitur.*

10 Erubuit hic, praesertim cum audiit illud (iuvem tuum) virginali pudore Aloysia; & ut Anacreontis vtar lepore, apparuerunt puellares genae, perinde ac si in lactis candorem rosatum purpura fuerit immisfa. Nec tamen sibi desuit; eandem enim excusationem, nempe se ex vero animo iuvenem illum nunquam dilexisse, iustis Hierothei, & parentum expostulationibus cum iurejurando rursus opposuit. Mox culpas suas rite confessa, obediens parentibus, imò, & in fastu remissior facta est: nec multò post ab Hierotheo, aliisque per familiaribus excusus pater, filiam viro nobili, ac supra quam credibile est prudenti, nuptui dedit, collatante familia.

§. I V. Pater non potest filium compellere nec ad Mari-
monium, nec ad Religionem.

1. Absolutis ergo Aloysiae nuptiis, per totam aestatem intra Civitatis moenia se continuit Plutogenes, solitus ceterum rusticari non semel cum universa familia. Apparente tamen autumno, ipse cum filiis, conjuge, ac Genere, invitato praeterea Hierotheo, ab urbana domo sese subduxit: in suis amoenissimis hortis ubi fontium scaturigines, arborumque opacarum condensa nemora, fructuum copia, atque in primis commodissima domus aderat, vindemiarum tempore commoraturus. Et ibi quidem, semel, dum à meridie omnes ferè à familia ad auras flantes captandas, aestumque illius diei temperandum, in porticus confiderent: Edisseret, ac abbat te, Hierothee, (dixit Plutogenes an ego Thermagoras filium hunc meum, à nuptiis ad alienu, licet valeam ad matrimonium contrahendum compellere. Tum Hierotheus conversus ad Adolescentem: Thermagora (inquirit) qui tam diligenter me praecceptoris, litteris non minus prophaps, quam sacris haecentis vacasti; & toto animo vacas: id à te prius audiat Pater: mox, si quid tuae defensionis addendum, vel demendum erit, ego subibiam.

2. Ad hoc Thermagoras: Parebo libens, siue ut tibi morem geram, siue ut à me invidiam calibatus avertam; siue ut obsequantiam, quam parentibus amantissimis meis debeo, in hoc meo proposito, nunquam obcurasse, ipsis in primis persuadeam. Nec aliud praeter ipsa Thoma Sanchez, Theologiae moralis fulgentissimi luminis verba, lib. 6. de matrimon. d. 2. num. 4. quae consultiò rudiostertius in hunc vsum notavi, hic in medium eciam ipsis parentibus afferam: Non possum (inquirit) parentes cogere ad matrimonium, vel ad tales nuptias; sed libere contrahere filij debent, vel alium statum eligere, sic fatentur omnes cum Divo Thoma (in 4. d. 20. quaest. unica) qui rationem hanc insuper reddit, quia in matrimonio est servitus quaedam perpetua; & ideo, cum homo liberae conditionis sit, nequit à patre ad servitutem hanc compelli. Quod si arguas (1. 2. C. de patribus, qui filios suos) posse filium à parente in necessitate constituto vendi, & ita sua libertate privari; dic disparem esse rationem: quia haec servitus non exigit mutuum amorem, nec est perpetua, potest enim redimi, quae secus se habent in matrimon. Haec Sanch.

3. Quae eo confirmari possunt argumento. Nam est certa omnium, explorataque sententia, nemini, atque ad nec patri licere filios cogere ad Religionem capessendam, neque directè, neque indirectè; ut si pater male agat cum filiis in victu, vestitu, verbis, hoc animo ut tadio

affici ad Religionem confugiant: quia gravis & contra iustitiam ex co genere iniuria est, aliquid ad id cogere, ad quod non tenentur, quodque Deus liberum esse voluit. Imò contra eos, qui feminas ad Religionem cogunt (etiam metu reverentia, ex mea sententia, quicquid dicas Portella, in addit. v. Morales, in 1. 2. de Rectoribus, quoniam sequitur citatus Diana loco mox citato, quia aequè per meum illum verè cogitur filius) rigida statim prohibitio lata est à Tridentino, sess. 25. c. 18. regul. excommunicatio (de qua fusc. Sum. de Rel. 1. 3. lit. c. 9. vide etiam Dianam p. 5. ar. 15. res. 36. ubi multa ad praxim pro hac re,) ut nimirum Religionis ingressum liber omnino sit, & voluntarius; Quamvis ergo non liberum voluisse matrimonium, quod periculosiorem viam statum affert, quam Religio; eos Tridentini praedictissimos Patres credendum est? Sanè ad vitam Religiosam quae valde animae fauet, quamvis allicere aliquem munusculis possis, cogere tamen non potes: cur igitur ad statum cogere matrimonij aliquem licetè possis; qui status permaximè est sexcentis saeculi perturbationibus, atque periculis obnoxius?

4. Nolo tamen ita rigidus audiri, ut aliquid parentibus non inde liceam: Cum Goffrido enim Soto, & Belarmino; 1. supra est fateor licetè posse patrem, non quidem agere absolute, sed paternè filium ad nuptias invitare. Iusta siquidem causa familiam propagandi, nepotes progignendi, paupertatem accepta dote sublevandi vel quicquid parentem excusare à peccato, non est improbabile. Sed inde pro meo instituto sic breviter conficio. Tu, amantissimus genitor, longa progenie et genero, filiaque, spero gaudebis; idemque ex Polierate fratre meo, itidem spero, familiam verò nostram, quam diutius affluentem Deo immortalis sunt gratia; alient bonis non indigere, novent omnes, ego expeditius fuebo huc propriae vxoris, prognatorumque cura, & moenia insuper praecleariora, nobiliora, quae Praefecturae, ob diligentem operam, quam navabo litteris, facilius negotio, Divis aspirantibus, assequar. Ut quid ergo me ad matrimonium, vel compellere potes, vel velit allicere? Verum haec pro mea defensione haecenus satis; orationem enim meam libenter supprimo, quamvis restent plura dicenda; quia (ut verbis vtar S. Ioannis Chrysostomi, hom. 1. de penit. fin. concionem Flavianii Episcopi, lepidissimi oratoris, audire exoptantis) Cupio tuam, Hierothee sapientissime, audire vocem personantem, me solum partes confirmantem; siquidem nos pastoralis pueri sub illa calamo sibilamus, veluti sub quercu quadam, aut fago ad umbram viridianum pratorum confidentes: tu vero optimus instas, atque artificiosus Musici, autem ciubaram modularis, dulcissimi sonitus consonantia, universum excitans cum admiratione Theatrum: haec Chrysostomus; haec ego. His postremis verbis praemodestia, rubore suffusus est Hierotheus, at subinde pleraque in rem ex Sanctis Patribus admirando eloquentiae pondere cum addidisset, reprobare ea convictus Pater, latum vnguem non potuit; unde factum est, ut in posterum molestiam filio nequaquam attulerit. Remque felici successu Deus Optimus promovit; nam aliquot post annis, Sacerdotio initiatus Thermagoras, promoveniente apud Hispaniae Regem fratre Polierate, Archiepiscopus Panormitanus incredibili parentum adhuc viventium, usque ad lacrimas laetitia, totiusque Civitatis gratulatione, creatus est.

§. V. An pater possit retrahere filium à Religione.

1. R. Edeo vnde discesseram. Aderat huic disputationi Metilda cum reliquis, ut dictum est de familia. Et, o disertissime Pater, subiunxit, Quandoquidem mei germani fratris haecenus confirmasti partes, quare te, ut patres etiam meas hic suscipias, atque exponas, an me à Religione (quam tam studiosè appeti) licetè retrahere possit Pater.

Haec disputatione (respondit Hierotheus) universaliere methodo